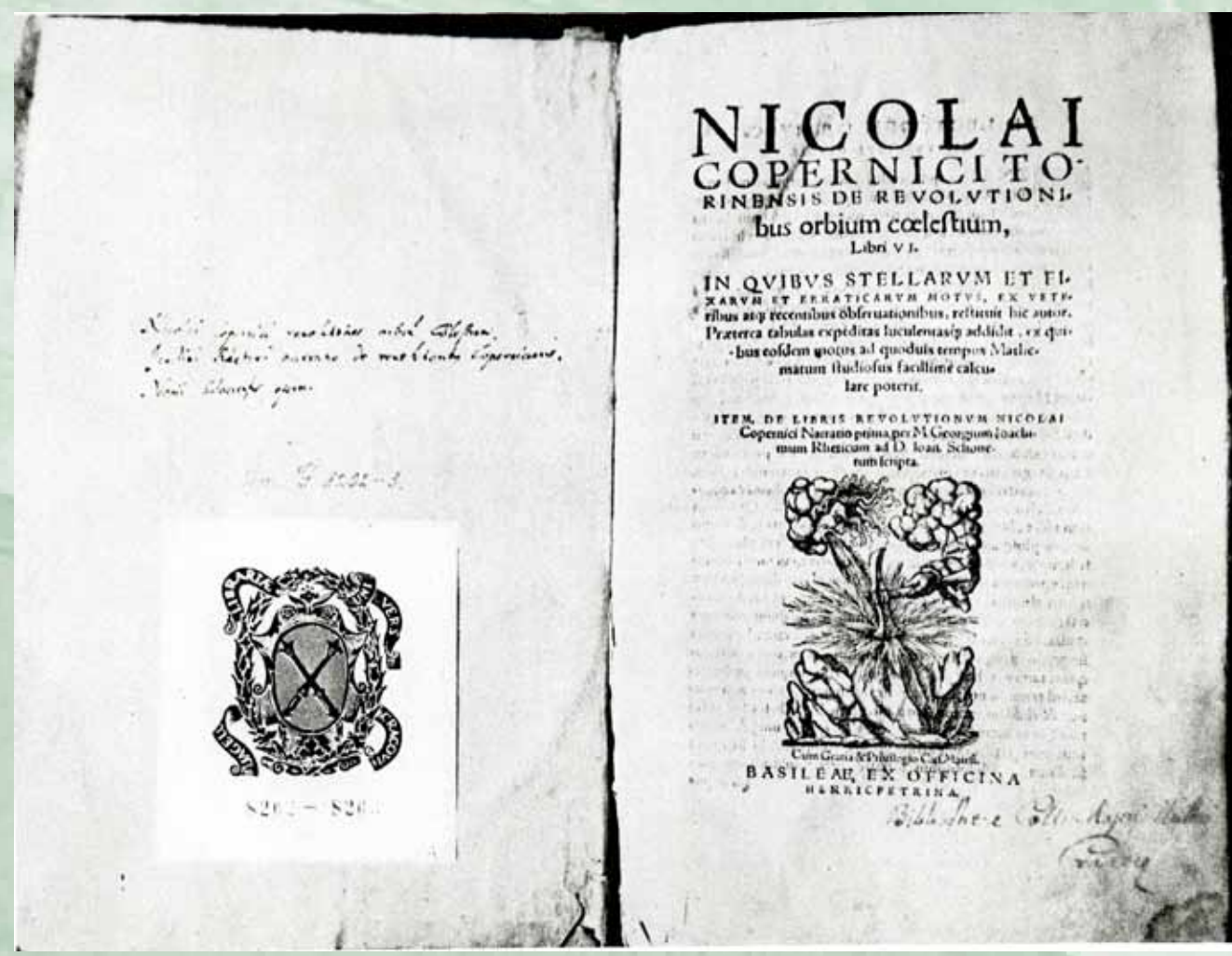
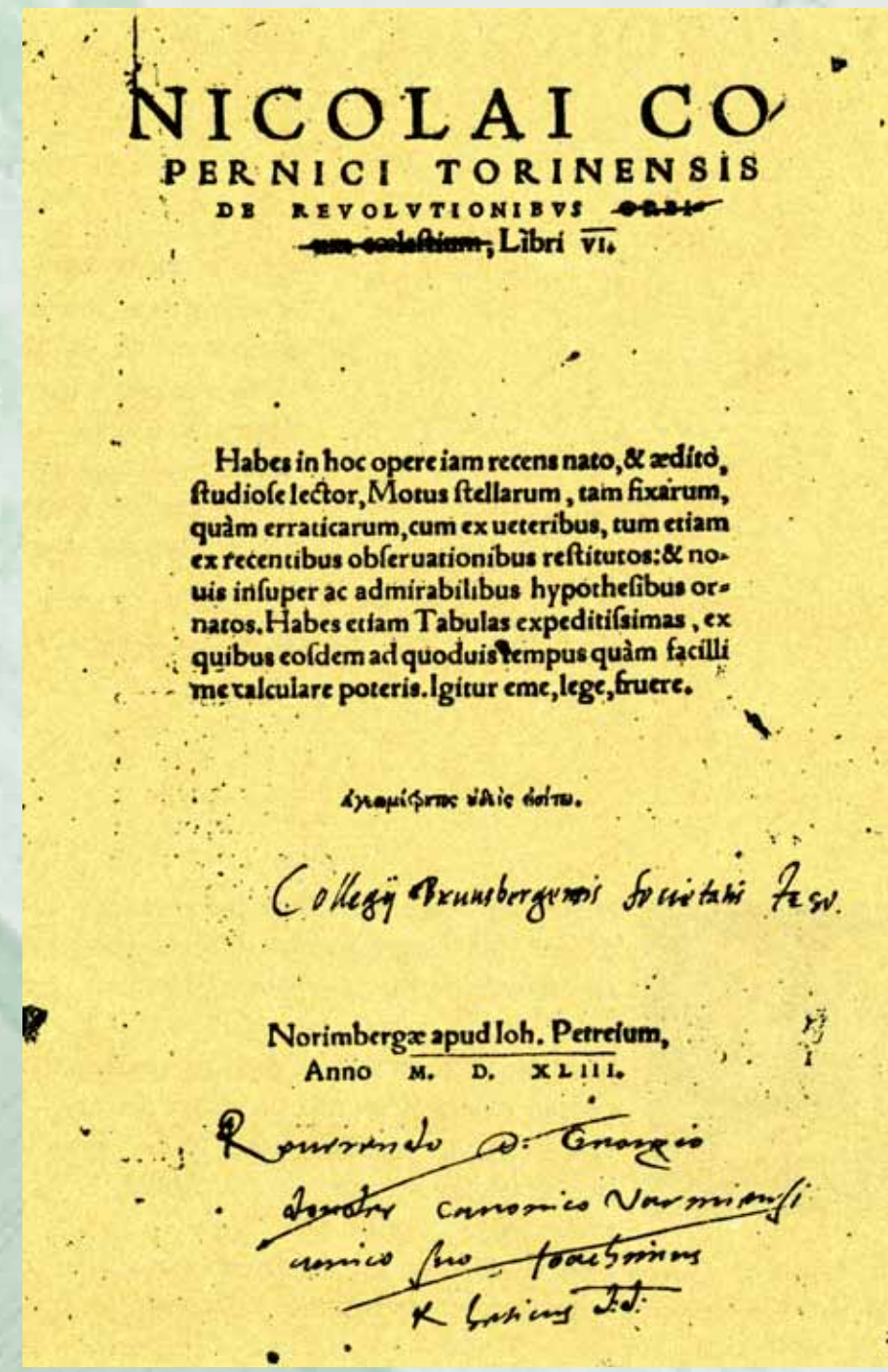

Mikołaj Kopernik, *De revolutionibus orbium coelestium*, Norymberga 1543; I wydanie ukazało się w oficynie Jana Petreiusa, Krzysztof Mikulski, *Mikołaj Kopernik. Życie i działalność*, Toruń 2009, s. 54

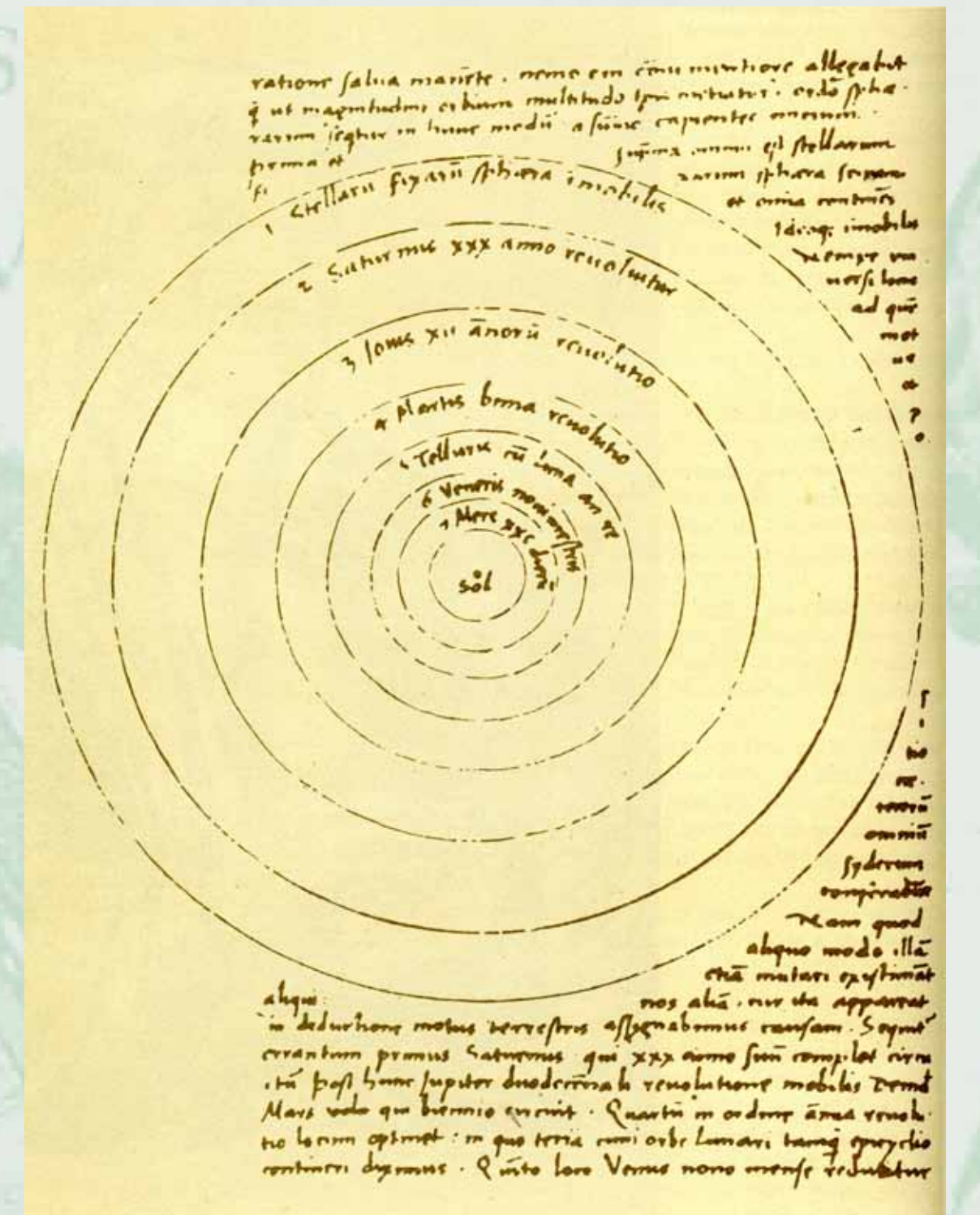

Mikołaj Kopernik *De revolutionibus*, II wydanie (tzw. bazylejskie), 1566, Jan Adamczewski, *Polskie miasta Kopernika*, Warszawa 1972, s. 87

COPERNICANVM

Mikołaj Kopernik, *De revolutionibus*, karta tytułowa ze skreślonymi słowami *orbium coelestium*, Eugeniusz Rybka, Przemysław Rybka, *Kopernik. Człowiek i myśl*, Warszawa 1972, s. 188

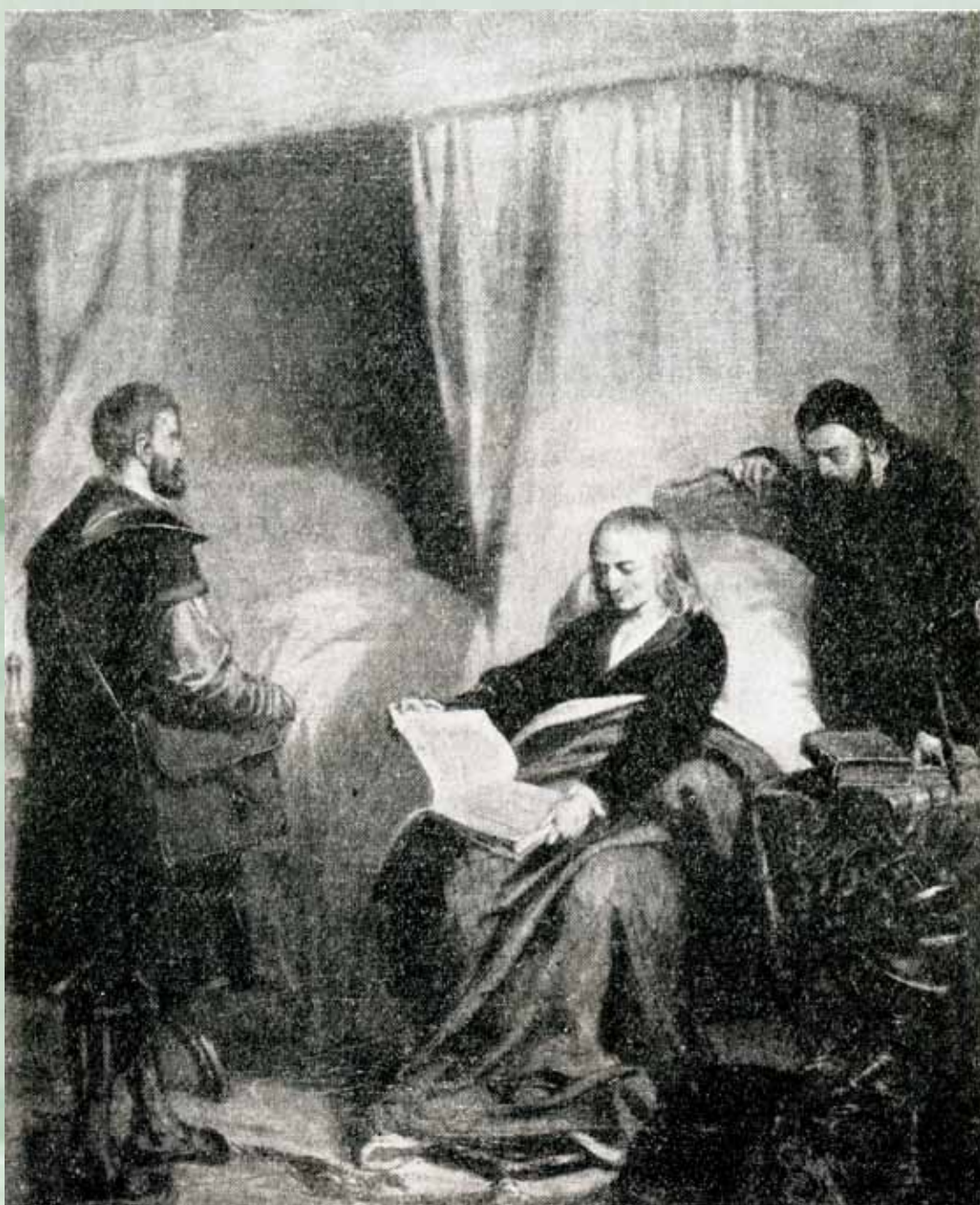
Mikołaj Kopernik, *De revolutionibus*, karta rękopisu z rysunkiem układu planetarnego, Eugeniusz Rybka, Przemysław Rybka, *Kopernik...*, s. 184

SPUŚCIZNA

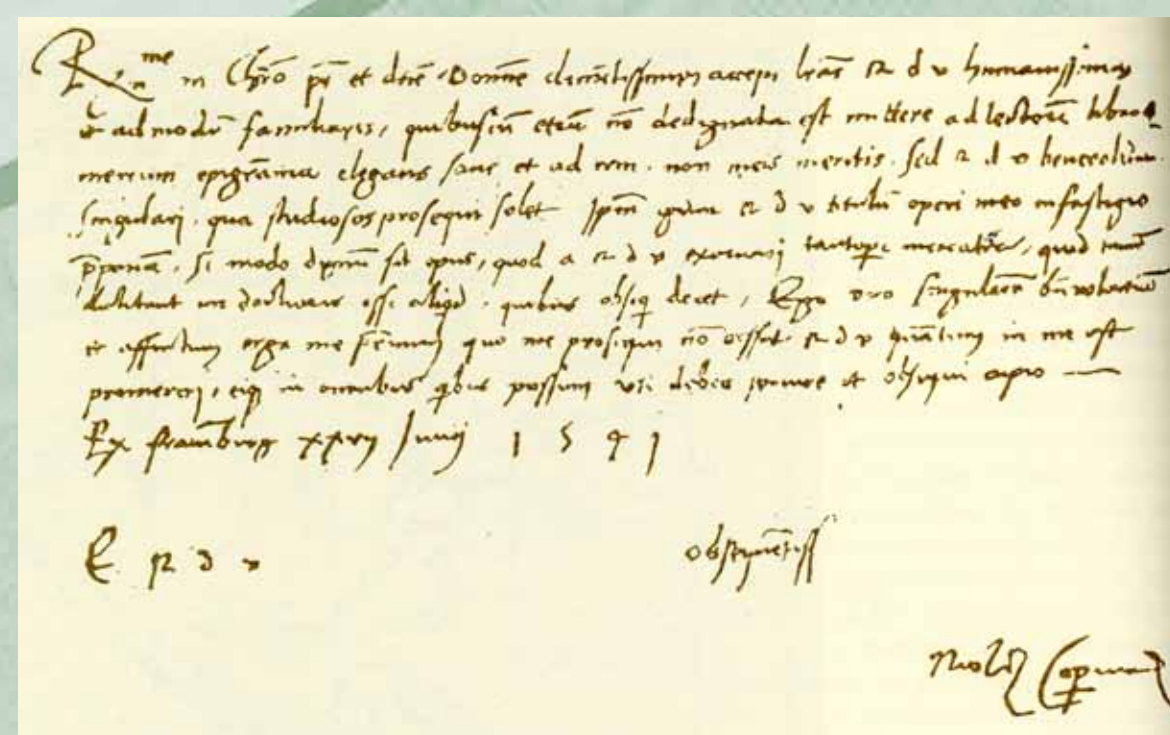
Spuścizna rękopiśmienna Mikołaja Kopernika rozproszona jest po całej Europie. We Włoszech znajduje się część rękopisów związanych z włoskimi studiami Mikołaja Kopernika. Z Polski wskutek najazdu szwedzkiego w XVII wieku wywieziono z Fromborka i Kolegium Jezuitów w Braniewie większą część biblioteki kapituły warmińskiej jako łup wojenny. Dlatego też wiele rękopisów Mikołaja Kopernika oraz książek z jego biblioteki z odręcznymi notatkami znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Uppsali (Carolina Rediviva) i Archiwum Państwowym w Sztokholmie.

Część rękopisów zachowała się w Polsce. Należą do nich dwie strony *Locationes mansorum desertorum* (*Lokacje łanów opuszczonych*). Pierwotnie obejmowały one 15 stron zapisanych ręką Mikołaja Kopernika. Zapisy dotyczyły lokowania (osadzania) ludności na opuszczonych gruntach w okolicy Olsztyna. Mikołaj Kopernik odbył w tym celu 71 podróży.

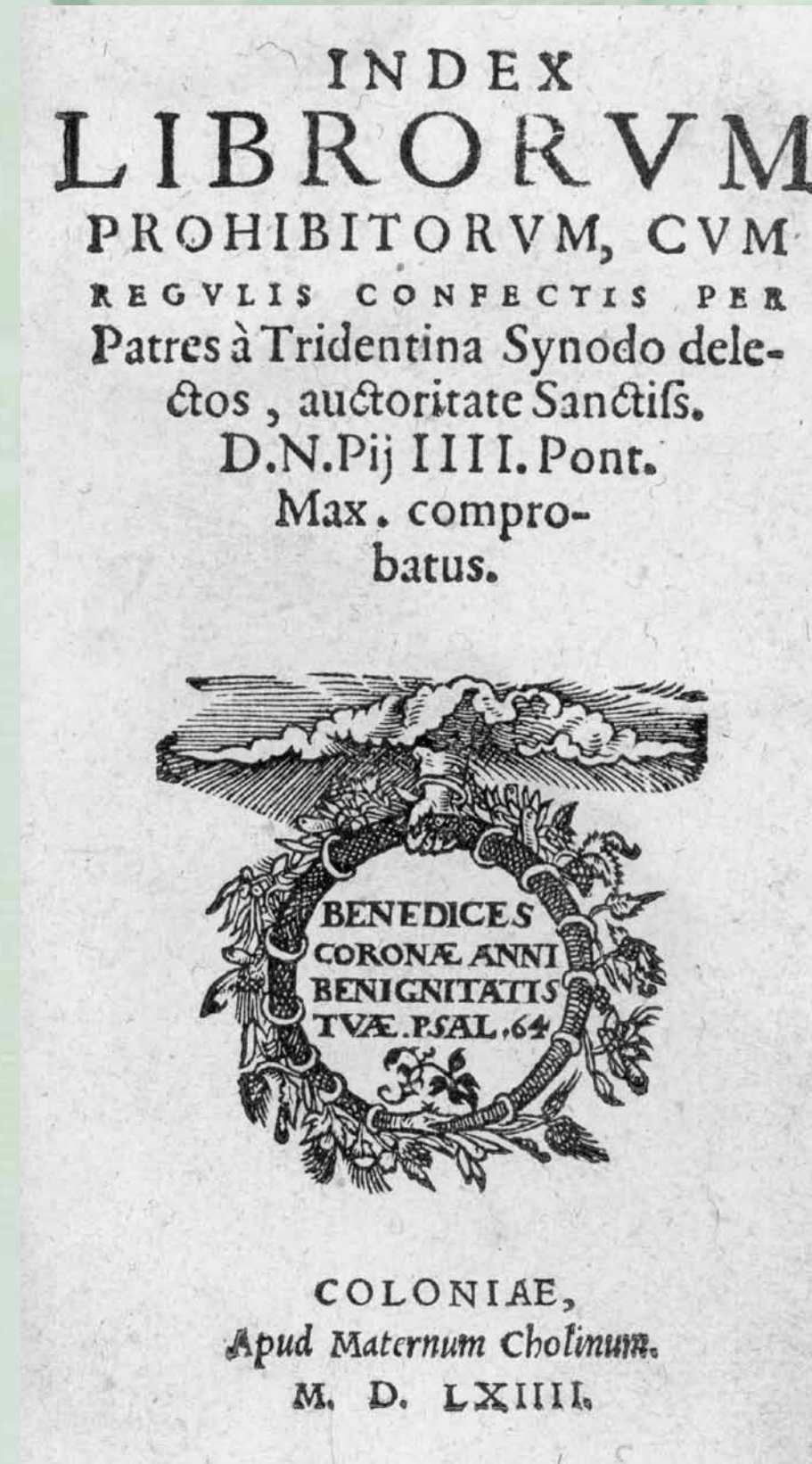
Rękopis dzieła *De revolutionibus* Mikołaj Kopernik zachował prawdopodobnie do końca swoich dni. Potem rękopis trafił do przyjaciela Mikołaja Kopernika, wówczas biskupa chełmińskiego Tiedemanna Giesego (1480–1550), a ten darował go Jerzemu Joachimowi Retykowi (1514–1574), profesorowi matematyki, kartografowi i lekarzowi. Rękopis jeździł wraz z nim po całej Europie Środkowej. Otrzymał go następnie współpracownik i uczeń Retyka Walentyn Otho (ok. 1545–1602), profesor matematyki. Dzieło trafiło na kalwiński uniwersytet w Heidelbergu. Następnie przejął je Jakub Christmann (1554–1613), profesor orientalista, który rękopis oprawił, a w miejsce brakującej karty tytułowej podał informacje o autorze. Po jego śmierci rękopis kupił Jan Amos Komeński (1592–1670), czeski reformator szkolnictwa i twórca nowożytnej pedagogiki. Przez całe życie był zdecydowanym przeciwnikiem teorii Mikołaja Kopernika, a rękopis chciał posiadać jako cenny zabytek historyczny. Po 1616 roku, gdy dzieło Kopernika trafiło do *Indeksu ksiąg zakazanych*, prawdopodobnie je sprzedał. Przez pół wieku losy manuskryptu były nieznane. W 1677 roku odnalazł się w bibliotece Ottona Waclawa Nostitza (1608–1665), czeskiego zbieracza i twórcy sławnej biblioteki w Pradze. W 1774 roku rękopis otrzymał ozdobny ekslibris. Autograf liczy 213 kart (426 stron), 9 stron jest niezapisanych. Tekst składa się z 6 ksiąg, pisany jest kursywą humanistyczną. W latach 1945–1956, po upaństwowieniu zbiorów, rękopis znajdował się w Bibliotece Muzeum Narodowego w Pradze. W 1956 roku przekazany został Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie znajduje się do dzisiaj. Dzieło wpisane jest na listę UNESCO „Pamięć świata” („Memory of the World”).

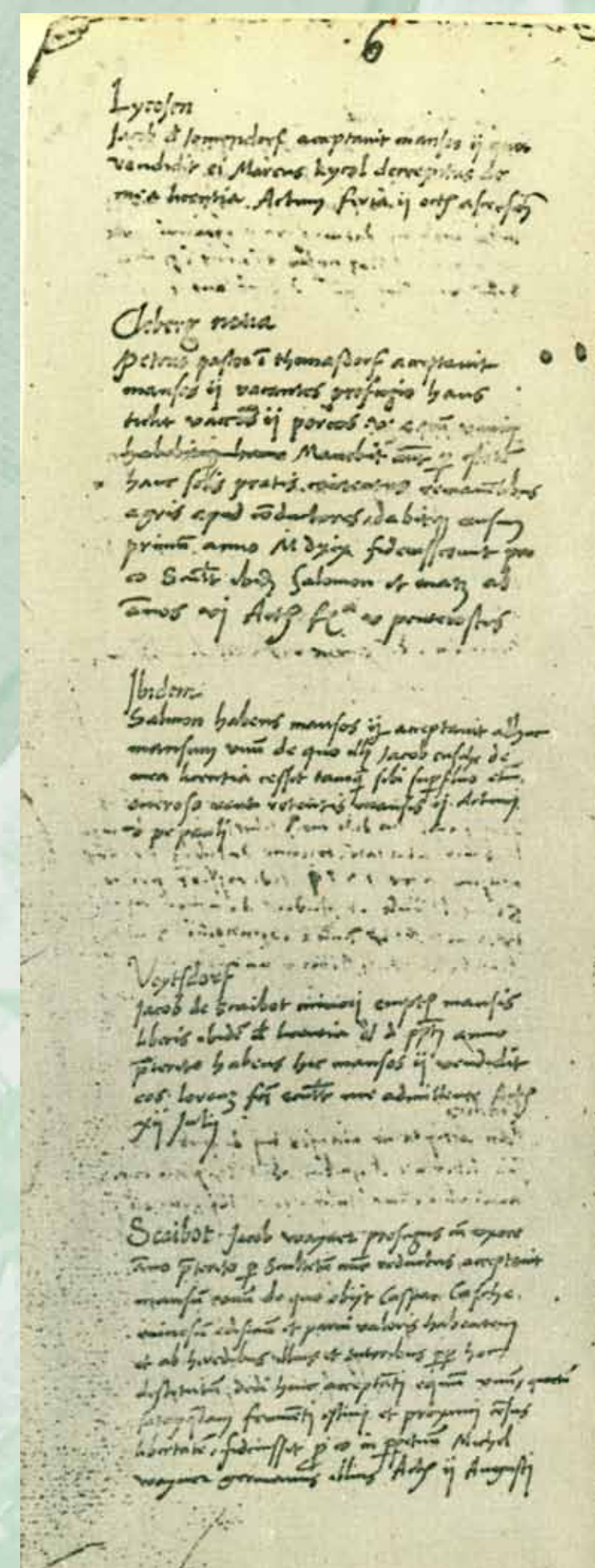
Walery Eljasz-Radzikowski, *Mikołaj Kopernik na łóżu śmierci w momencie otrzymania swego dzieła „De revolutionibus”*, 1869, olej na płótnie, Janina Mazurkiewicz, *Dom Kopernika*. Oddział Muzeum Okręgowego w Toruniu. *Informator*, Toruń b.r., s. 23

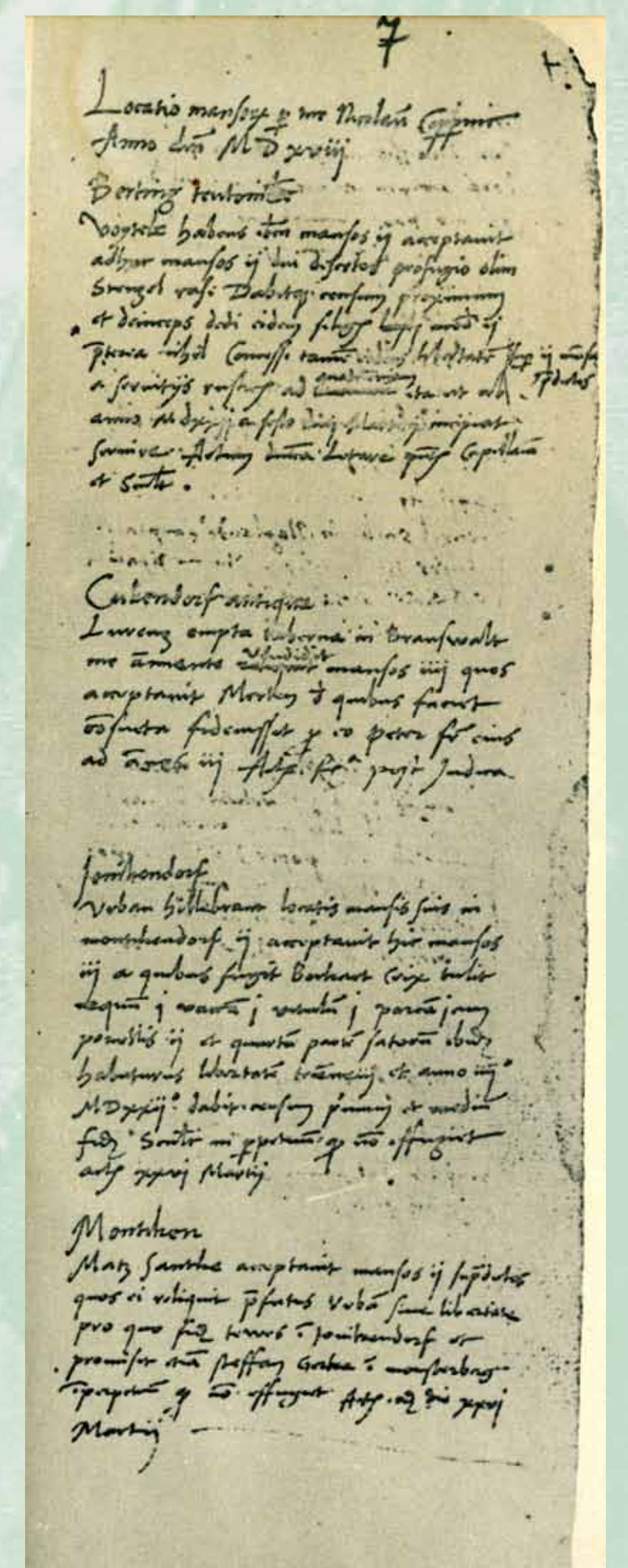
List Mikołaja Kopernika do Jana Dantyszka z podziękowaniem za epigram, 27 kwietnia 1541, Eugeniusz Rybka, Przemysław Rybka, *Kopernik...*, s. 154

Indeks ksiąg zakazanych, karta tytułowa, po 24 marca 1654, BUW, A-D8, E4; 8°

Lokacje komornictwa olsztyńskiego, Likusy, Klebark Mały, Wójtowo, Skajboty, 1517, Mikołaj Kopernik, *Lokacje łanów opuszczonych*, Olsztyn 1970, tablica V

Lokacje komornictwa olsztyńskiego, Bartąg, Stare Kawkowo, Jonkowo, Mątki, 1518, Mikołaj Kopernik, *Lokacje...*, tablica VI